

ГОТОВНІСТЬ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Соловей А. В., Чепіжак Д. В.

Львівський державний університет фізичного виховання ім. Ів. Боберського

Анотація. З'ясовано стан впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання школярів з особливими освітніми потребами. Проведений аналіз готовності фахівців фізичного виховання до роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. Розроблено практичні рекомендації щодо професійної підготовки фахівців з фізичного виховання до впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання школярів з особливими освітніми потребами.

Вступ. Інклюзивна освіта сьогодні з повним правом може вважатися одним із пріоритетів державної освітньої політики України. Включення дітей з особливими потребами в масові освітні установи передбачає спеціалізовану корекційну допомогу і психологічну підтримку, завданням яких є контроль за розвитком дитини, успішність його навчання, надання допомоги у вирішенні проблем адаптації в середовищі здорових однолітків [1, 2]. За даних обставин, особливої актуальності набуває проблема належної підготовки педагогічних кадрів, які повинні забезпечити ефективний навчально-виховний процес дітей з особливими потребами в середовищі однолітків з типовим розвитком. Готовність учителя до інклюзивного навчання є складною інтегральною якістю, яка охоплює як професійні вміння так і психологічну готовність. Психологічна готовність це: емоційне прийняття дітей з різними типами порушень у розвитку; готовність залучати дітей з різними типами порушень до діяльності на уроці; задоволеність власною педагогічною діяльністю. Професійні вміння залежать від якості знань та здатності застосовувати їх в професійній діяльності [3]. В інклюзивній освіті фізичне виховання і фізична культура можуть стати значно більшою проблемою в порівнянні з іншими шкільними предметами, адже відмінності дітей особливо яскраво проявляються саме в руховій сфері під час уроків фізичного виховання. Відповідно постає необхідність у спеціальній психологічній та професійній готовності фахівців з фізичного виховання до якісного проведення спільних уроків та інших форм занять з фізичної культури в закладах загальної середньої освіти [4, 5].

Мета дослідження: з'ясувати ставлення та готовність фахівців фізичного виховання міських та сільських закладів загальної середньої освіти до роботи в умовах інклюзивної освіти. Для досягнення мети були використані наступні методи дослідження: аналіз літературних

джерел, статей, електронних ресурсів, соціологічні (анкетування), методи математичної статистики.

Результати дослідження і їх обговорення: З метою вирішення завдань дослідження проводилось анонімне анкетування 135 учителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти м. Львова та Львівської області. Анкета складалась з запитань, які стосувались запровадження інклюзії в процес фізичного виховання, також готовності учителів до роботи в умовах інклюзивної освіти. Аналіз результатів анкетування показав, що учителі сільських та районних шкіл не мають досвіду роботи з дітьми з інвалідністю. Всього 16% опитаних учителів фізичної культури міських шкіл мають досвід роботи в інклюзивних класах і володіють цінними навичками роботи та можуть окреслити стан проблеми, визначити напрямки та шляхи їх вирішення. Більше учителів сільських шкіл (70%) ніж міських (52%) вказують, що позитивно ставляться до інклюзивної освіти. Також, сільські учителі більш активно (77%) декларують готовність підтримувати процес впровадження інклюзивної освіти у своєму навчальному закладі ніж міські вчителі (54%). Знову ж таки, в успіх інклюзивної освіти більше вірять сільські вчителі (59%) в порівнянні з учителями міських шкіл (39%). Це можна пояснити меншою поінформованістю сільських учителів про особливості та труднощі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Разом з тим, більша кількість учителів сільських шкіл є категорично проти впровадження інклюзивної освіти в урок фізичної культури (37%). Лише незначна частина опитаних (23% сільські та 35% міські школи) вважає доцільним впроваджувати інклюзію в урок фізичної культури. Велика частка респондентів (сільських 45% та міста 34%) вагаються або не погоджуються працювати в інклюзивних класах. Це можна пояснити низьким рівнем професійної та психологічної готовності до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, низьким рівнем знань. Отже, є гостра необхідність у формуванні та поглибленні знань з питань інклюзивної освіти, особливостей залучення та роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, створенні інклюзивного простору.

Більшість учителів міських шкіл (56%) вважають доцільною інклюзивну форму надання освіти дітям з інвалідністю, а саме інклюзивні класи з наявністю асистента вчителя тоді, як серед опитаних сільських шкіл цій формі навчання надало перевагу 24%. Менша кількість учителів сільських шкіл в порівнянні з міськими вважає можливим організувати спільні заняття фізичною культурою дітей з особливими освітніми потребами та здоровими однолітками і надають перевагу індивідуальним заняттям. Це свідчить про низький рівень знань з основ адаптивного фізичного виховання, організації занять з фізичного виховання з учнями різних груп здоров'я.

У запровадженні інклюзивної освіти в процес фізичного виховання, опитувані відзначили такі позитивні сторони: 50% вважають, що у дітей є можливість для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками, 31% вважають, що завдяки цілеспрямованій роботі на уроці фізичної культури поліпшиться моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей з особливими освітніми потребами, 19% вважають, що діти з особливими освітніми потребами стають більш впевненими у собі.

Негативними наслідками впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання опитані вважають складність у вирішенні завдань фізичного виховання на спільних уроках (32%), складність в організації та доборі адекватних засобів та методів фізичного виховання (27%), можливість конфліктів (14%), не достатні навантаження для здорових учнів на спільних уроках (18%).

Найбільшими проблемами у запровадженні інклюзивної освіти в урок фізичної культури респонденти вважають: непристосованість будівель та спортивних майданчиків (28%), недостатність спортивного інвентарю (20%), відсутність науково-методичної інформації про нові ідеї і підходи у навчанні і вихованні дітей з особливими освітніми потребами (18%). Разом з тим, аналіз відповідей показав, що впровадження новітніх моделей в системі освіти викликає зацікавленість в працівників шкіл. Учителі фізичної культури вказали, що це дасть можливість для творчості (28%), реалізації власного досвіду і самореалізації (23%), самоствердження в нових умовах праці (21%). Отже, постає необхідність в підтримці фахівців з боку адміністрації школи та держави, формуванні в учителів позитивного ставлення до інклюзивного навчання через програми підготовки педагогів.

За результатом анкетування 73% респондентів готові навчатись, пройти курси підвищення кваліфікації та змінити методику проведення уроку фізичної культури, подолати бар'єри в роботі із дітьми з особливими потребами.

Висновки: Узагальнення результатів, отриманих нами внаслідок опитування учителів фізичної культури показало переважно позитивне ставлення до впровадження інклюзивної освіти. Разом з тим переважно негативне ставлення до впровадження інклюзії в урок фізичної культури. Але більшість учителів готові до певних змін у своїй роботі та потребують додаткових знань, умінь та навичок з особливостей побудови процесу фізичного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Отже, результати досліджень доводять необхідність розробки та впровадження спеціальних програм професійної та психологічної підготовки вчителів фізичної культури до впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання. А також необхідність в розробці критеріїв оцінювання готовності вчителів фізичної культури до роботи в інклюзивних класах. Нами розроблена модель формування професійних знань учителів фізичної культури. Подальші дослідження полягають у впровадженні розробленої

моделі професійних знань в навчальний процес студентів факультетів фізичного виховання та в формі курсів та спецкурсів підвищення кваліфікації, семінарів, вебінарів, тренінгів для учителів фізичної культури.

Список використаної літератури

1. Гевко І. В. Інклюзивна освіта в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки . Миколаїв, МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2019. № 1(64). С. 52–58.
2. Колупаєва А. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі / А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання і виховання.– 2014.– № 3.– С. 7
3. Підготовка педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання. / упорядники: Юхимець І.В., Савчук Л.О.– Рівне : РОППО, 2012.– Вип. 3.– 69 с.
4. Соловей А.В., Римар О.В. Готовність до впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання загальноосвітніх шкіл м. Львова /Соловей А. В., Римар О.В. // Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту: матеріали XI Міжнар. наук. конф. пам'яті А.М. Лапутіна.– Чернігів : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2018.– С. 80–82.
5. Bodnar I. Efficiency of inclusive physical education lessons for schoolchildren with minor deviations in health / Bodnar Ivanna, Prystupa Eugene // Postępy Rehabilitacji . - 2014. - N 3. - S. 13-19.

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В СФЕРІ ОЗДОРОВЧОГО ФІТНЕСУ

Хуртенко О.В., Андрущенко М.О.

Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

Анотація. В статті проаналізовано специфіку професійної діяльності в сфері оздоровчого фітнесу, а також особливості, які притаманні інструкторові тренажерного залу.

Вступ. Сучасні умови, коли відбувається модернізація всієї системи вищої професійної освіти, змінюються старі освітні парадигми, впроваджуються нові інноваційні технології, диктують нові вимоги до професійної підготовки кадрів, у тому числі і з фізичної культури і спорту. З огляду на швидкі темпи розвитку індустрії фітнесу, постійно зростаючу потребу у висококваліфікованих кадрах, а також відсутність інституту молодих фахівців з фітнесу, можна з повною впевненістю стверджувати, що актуальним питанням в даний час стає підготовка випускників вузів фізичної культури до професійної діяльності в сфері оздоровчого фітнесу [4].